

Personal tècnic integrador/a social

Informació sobre els riscos i mesures de prevenció associats al lloc de treball

La prevenció de riscos laborals té com a objectiu fonamental que la seguretat i la salut dels treballadors i de les treballadores no es vegin alterades per unes condicions inadequades dels llocs de treball.

Aquest document és fruit de l'avaluació de riscos del lloc de treball i té com a finalitat donar a conèixer al personal del Departament d'Educació quins factors de risc hi ha associats al seu lloc de treball i quines mesures s'han de prendre, per tal que aquest sigui el més segur i saludable possible.

És important llegir i posar en pràctica les mesures que aquí es proposen, perquè prevenir és sempre la millor opció.

1. Tasques habituals

En general, les tasques que desenvolupen són:

- Desenvolupar habilitats d'autonomia personal i social en alumnes en situació de risc.
- Participar en la planificació i el desenvolupament d'activitats d'inclusió social.
- Col·laborar en la prevenció, detecció i resolució de conflictes entre iguals.
- Prevenir, detectar i intervenir en casos d'absentisme escolar.
- Fer el seguiment als alumnes en activitats lectives i extraescolars.
- Donar suport a les famílies en el procés d'inclusió social dels joves i infants.
- Afavorir relacions positives dels alumnes amb l'entorn.
- Detectar les necessitats del centre, recull d'informació individualitzada de l'alumnat, establir prioritats i identificar els casos més urgents per tal que siguin atesos.
- Col·laborar en el desenvolupament de l'autonomia personal i les habilitats socials de l'alumnat que es troba en situació de risc, intervenint directament amb els alumnes, les famílies i els agents de l'entorn.
- Coordinar-se amb l'equip multidisciplinari del centre, AMPAS i tots els professionals implicats directament o indirectament en l'educació integral de l'alumnat.

2. Factors de risc

2.1. Relacionats amb la seguretat

- Distribució inadequada de l'espai de treball.
- Cablejats en zones de pas.

- Mobiliari amb arestes punxegudes o tallants.
- Tipus de terra inestable o lliscant.
- Manca d'ordre i neteja a les àrees de treball (possibilitat de caiguda d'objectes emmagatzemats en espais superiors).
- Ús inadequat d'equips de treball: grapadora, tisores, guillotina, cúter, utilització d'elements no adequats per accedir a les zones d'altura (per ex. cadires, taules, etc.)
- Utilització d'escales de mà d'una manera deficient o insegura per accedir a zones d'emmagatzematge elevat.
- Àrees de treball no delimitades, no senyalitzades i amb visibilitat insuficient (portes de vaivé que no permeten la visibilitat).
- Contacte amb el corrent elèctric.
- Risc de cops provinents d'alumnat i/o del seu entorn familiar, fruit de les actuacions que li son pròpies pel desenvolupament de les tasques del lloc de treball amb el tracte amb persones que puguin tenir comportaments disruptius.

2.2. Relacionats amb la psicociologia

- Exigències emocionals, d'amagar emocions o conflictes de rol.
- Comportaments disruptius de l'alumnat.
- Situacions de conflicte amb membres de la comunitat educativa.

2.3. Relacionats amb la higiene

- Exposició a un agent infecció localitzat en el centre.
- Exposició a contaminants biològics a causa de la realització de les cures a d'alumnes o a d'altres treballadors.
- Projecció de fragments, partícules o líquids a causa de la manipulació de substàncies utilitzades (desinfectants, derivats del iode, alcohol etílic, etc).
- Manca de la formació i informació necessària sobre els riscos específics que poden comportar l'exposició a substàncies químiques (alcohol etílic, desinfectants, etc.)

2.4. Relacionats amb l'ergonomia

- Estar dempeus molta estona (bipedestació perllongada).
- Transport i manipulació manual de càrregues.
- Riscos associats a l'ús de pantalles de visualització de dades (postures forçades, moviments repetitius, etc.)

3. Bones pràctiques i mesures preventives

3.1. Mesures preventives de seguretat

- Garantir que les zones de pas mantinguin la distància mínima de 0,8m i estiguin lliures d'obstacles.
- Estudiar i aplicar la mesura correctora més adient quan el paviment sigui lliscant o amb irregularitats.
- Mantenir les vies d'accés i les zones de pas lliures d'obstacles.
- No deixar oberts els calaixos o altres elements del mobiliari.
- Formar i informar al personal treballador dels procediments de treball a seguir per el bon ús d'escales manuals.
- Disposar d'escales de mà en llocs propers on s'hagin d'utilitzar i que disposin de les mesures de seguretat següents: un limitador d'obertura de resistència mecànica suficient en les escales de tisora, sabates antilliscants i els esglaons en bon estat. És important no utilitzar cap escala de mà que s'hagi modificat respecte del seu estat inicial i que el personal rebi informació sobre la utilització d'escales de mà.
- Mantenir l'ordre i neteja en l'espai de treball.
- Organitzar i emmagatzemar el material de forma que el de major pes s'ubiqui en les parts baixes dels armaris o prestatgeries.
- No sobrecarregar els armaris i prestatgeries per damunt de la zona específicament habilitada per a aquesta funció, per evitar la caiguda del material o la vostra, mentre es manipula.
- Verificar que el material situat dins dels armaris o prestatgeries, estan correctament lligats a parets o sostres i no presenten risc de bolcat, abans d'emmagatzemar.
- Evitar la manipulació manual de càrregues per les escales, especialment si aquestes són de més de 5 kg o voluminoses o amb dificultats per a una bona subjecció.
- En l'ajut a la circulació per les escales, si l'objectiu és evitar la caiguda, tant per pujar com per baixar, fer-ho des dels esglaons inferiors. Si el que es vol és fer l'acompanyament, es farà lateralment.
- Cal fer un control visual previ per detectar defectes (comprovar diàriament l'estat de cables, endolls i aparells elèctrics, etc.) abans de començar a treballar.
- Cal seguir les recomanacions d'ús i manteniment de tots els aparells elèctrics, s'ha d'utilitzar correctament la instal·lació elèctrica per no sobrecarregar els endolls i cal deixar els quadres elèctrics lliures com a mínim a 1 metre de distància.

Per evitar situacions de risc d'agressió o violència en l'atenció al membres de la comunitat educativa es recomana:

- Establir un protocol per disposar de canals de comunicació ràpida amb els altres treballadors i treballadores del centre, per demanar ajut en cas d'encaraments i agressions per part de membres de la comunitat educativa que assisteixen en les tasques de tutoria.
- Organitzar l'espai de reunió de forma que permeti l'autoprotecció del personal treballador en els llocs d'atenció al públic, els treballadors i treballadores mai han de donar l'esquena als usuaris.
- No situar els llocs de treball d'esquena a la porta d'entrada o a la zona d'espera del públic.
- Eliminar de les taules objectes que puguin ser llençats en cas de comportaments agressius dels usuaris/alumnes. Aquells objectes que puguin ser susceptibles de generar risc caldrà que estiguin guardats (tisores, ganivets...), preferentment en ubicacions dotades de clau o altre sistema de tancament.
- Gestionar l'atenció als usuaris de forma que es respecti un ordre d'atenció clar per evitar tensions.
- Informar als usuaris dels horaris d'atenció al públic, per evitar errors, confusions i temps d'espera innecessaris que poden provocar situacions de conflicte.
- Comunicar a la direcció del centre les reunions programades i si cal la presència d'algun membre de l'equip directiu a la reunió com a mediador per a casos difícils.
- L'atenció a l'alumnat, familiars o tutors i tutores legalment designats on hagi antecedents d'incidents previs o que es prevegi que pugui haver situacions de conflicte, s'organitzarà la reunió per tal que el Tècnic d'integració social estigui acompanyat d'altres treballadors i treballadores del centre.
- En cas de necessitat, s'habilitaran els mecanismes de coordinació necessaris amb els serveis d'assistència social de l'Ajuntament o de la Generalitat de Catalunya i si s'escau amb les policies locals o autonòmiques de proximitat per gestionar la comunicació i la coordinació que permetin actuacions policials ràpides i eficaces per evitar qualsevol conat d'incident d'agressió.

En casos on finalment hi hagi agressions físiques o verbals per part de persones que formen part de la comunitat educativa però no pertanyen al centre de treball, cal aplicar el [Protocol de prevenció, detecció i actuació davant situacions de violència envers treballadors dependents del Departament.](#)

3.2. Mesures preventives de psicociologia

- Compartir emocions amb els companys i les companyes i amb el teus superiors.
- Donar sentit positiu al treball que es realitza.
- Fer activitat física amb regularitat, mantenir una alimentació saludable i descansar suficientment.

Davant possibles comportaments disruptius de l'alumnat:

- Proposar a la direcció del centre educatiu l'elaboració d'un procediment intern que permeti analitzar el comportament de l'alumnat, per avaluar la situació global d'aquest en la comissió d'atenció a la diversitat, per coordinar la resposta organitzativa, metodològica i curricular més adequada per a l'infant amb el suport de l'equip d'assessorament pedagògic i/o centre de recursos per l'alumnat amb trastorn de conducta i desenvolupament del Departament d'Educació.
- A partir de la casuística, valorar l'oferta formativa programada pel Departament al Portal web [XTEC](#) o amb els Plans de formació de zona, amb l'objectiu d'oferir als treballadors i treballadores la millora de les seves competències i habilitats.
- Coordinació de les diferents unitats del departament implicats en la identificació, avaluació, dictamen i establiment de mesures preventives en casos d'alumnes amb trastorns de conducta i verificar l'eficàcia de les mesures implementades.
- Incorporar-les, si escau, en els plans individualitzats.
- Demanar l'assessorament a la Inspecció Educativa, als Serveis Educatius i als centres amb més experiència per aprofitar la transferència de coneixement en la gestió de casos similars.
- Recollir de forma escrita les incidències de forma que permetin avaluar i ajudar a la presa de decisions.

3.3. Mesures preventives d'higiene

- Quant a la manipulació i utilització de productes químics:
 - Cal adquirir els productes degudament etiquetats i acompanyats obligatòriament de la fitxa de dades de seguretat corresponent (FDS).
 - Cal seguir totes les instruccions detallades pel fabricant a les FDS.
 - Utilitzar els equips de protecció individual (EPI) que marqui la FDS de cada producte.
- Per seguir amb les recomanacions de l'apèndix 9, taula 1 de la [Guia tècnica d'exposició a agents biològics](#) que desenvolupa el RD 664/1997 de 12 de maig s'aconsella disposar de les següents vacunacions: triple vírica (xarampió, rubèola, parotiditis) i tètanus.

3.4. Mesures preventives d'ergonomia

- En general, la postura de referència ha de ser neutra, és a dir, la que es manté en equilibri dels grups musculars (sense grans contraccions) i amb les articulacions en angle de confort (sense flexions o extensions forçades).
- Evitar mantenir la mateixa postura durant molt de temps: la millor postura és la diferent a l'anterior.

- Aplicar mètodes de manipulació de càrregues per evitar lesions múscul esquelètiques, com per exemple:
 - o Utilitzar mitjans mecànics tipus carretó manual quan s'hagi d'efectuar desplaçaments de materials (llibres, etc.).
 - o Aixecar les càrregues entre dues persones o reduir el pes de les càrregues manipulades.

3.4.1. Per reduir al mínim el transport i la manipulació de càrregues

Cal tenir en compte els principis següents:

- a) Flexionar les cames per agafar el pes.
- b) Mantenir l'esquena recta i lleugerament inclinada cap endavant.
- c) Contreure la musculatura abdominal i glútia per estabilitzar la pelvis.
- d) La millor zona de manipulació és la que es troba a l'alçada dels colzes.
- e) Carregar el pes ben a prop del cos sempre que sigui possible.
- f) Disposar d'una base de suport àmplia: peus separats i un dels quals lleugerament avançat.
- g) Empènyer, ja que és millor que estirar.
- h) Treballar aprofitant la gravetat.
- i) Eviteu realitzar llargs desplaçaments entre aules transportant materials manualment. Utilitzeu en la manipulació les eines adequades per tal d'evitar ~~que evitin~~ el contacte directe de les mans amb els objectes (per ex. utilitzar elements de subjecció amb superfície rugosa o antilliscant correctament fixats a l'objecte o material i agafar-lo mitjançant aquests elements).
- j) Per a càrregues de gran volum que poden provocar caigudes o cops o amb manca d'aferraments que faciliten la subjecció, heu d'emprar preferentment carretons per al transport de càrregues, o bé les heu de manipular entre dues persones.

3.5. Altres mesures preventives.

Si com a conseqüència del desenvolupament de les tasques pròpies del lloc de treball patiu:

- Assetjament psicològic i altres discriminacions a la feina
- Assetjament sexual, per raó de sexe, orientació sexual i/o identitat sexual, en l'àmbit laboral.
- Agressions, amenaces, coaccions, injúries i calumnies, o danys als bens personals per part de membres de la comunitat educativa i/o tercers (no d'alumnes ni de companys de feina).

Podeu consultar tota la informació sobre [Protocols en casos d'assetjament](#) a l'apartat de la Intranet- Portal de centre.

S'ha de comunicar l'incident a la direcció del centre i activar, si escau, el protocol relacionat amb la situació que s'ha patit:

- [Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actuació i la resolució de situacions d'assetjament sexual](#)
- [Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actuació i la resolució de situacions d'assetjament psicològic laboral i altres discriminacions a la feina](#)
- [Protocol de prevenció, detecció i actuació davant situacions de violència envers treballadors dependents del Departament d'Educació](#)

Per a més informació podeu consultar l'apartat de la [Intranet - Portal de centre / Persones / Seguretat i salut laboral](#). O bé demanar suport i assessorament a la secció de Prevenció de Riscos Laborals dels vostres Serveis Territorials.

- Les primeres cures als alumnes o al personal treballador, s'han de realitzar utilitzant guants d'un sol ús destinats a protegir enfront els riscos biològics. Cal disposar d'aquest tipus de guants a la farmaciola del centre educatiu.
- Accidents *in itinere* i *in mision*. Cal respectar la normativa de circulació i seguretat vial. Podeu consultar l'apartat sobre [Prevenció de riscos en desplaçaments](#) a la Intranet-Portal de centre.

És important que...

Si us trobeu en alguna de les condicions personals de les que es detallen a continuació, contacteu directament amb el metge o metgessa especialitzat en medicina del treball del vostre servei territorial o del Consorci d'Educació de Barcelona, per garantir la confidencialitat del vostre estat de salut:

- Embaràs o període de lactància.
- Grups especialment sensibles (immunodeficiència, immunosupressió) i de malaltia crònica.
- Reincorporació al treball després d'una baixa llarga.